

Slimību profilakses un kontroles centrs

Duntes iela 22, K-5, Rīga, LV-1005, tālr. 67501590, fakss 67501591, e-pasts pasts@spkc.gov.lv

Rīgā

Par garā klepus diagnostiku

Slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk – Centrs) informē, ka līdzīgi kā citās Eiropas Savienības un Eiropas Ekonomikas zonas valstīs¹ šogad Latvijā novērots ievērojams garā klepus saslimšanas gadījumu skaita pieaugums. Garais klepus ir endēmiska slimība, kas ik pēc trim līdz pieciem gadiem izraisa lielas epidēmijas visā pasaulē, pat valstīs ar augstu vakcinācijas līmeni. Zīdaiņiem, kas jaunāki par sešiem mēnešiem, neimunizētiem vai daļēji vakcinētiem zīdaiņiem, ir vislielākais smagu slimību iznākumu risks, un lielākā daļa ar garo klepu saistītu hospitalizāciju un nāves gadījumu notiek šajā neaizsargātajā vecuma grupā. Līdz ar to garais klepus joprojām ir nozīmīga sabiedrības veselības problēma.

Saskaņā ar provizoriskajiem epidemioloģiskās uzraudzības datiem no šī gada sākuma līdz 2024. gada 30. maijam Latvijā reģistrēti 462 saslimšanas gadījumi ar garo klepu, no kuriem 204 (44,1%) bija bērni vecuma grupā 0-17 gadi, tai skaitā 8 (1,7%) gadījumi zīdaiņiem. Salīdzinājumam, iepriekšējos gados attiecīgajā laika periodā tika reģistrēts mazāks garā klepus saslimšanas gadījumu skaits: 2019. gadā – 246, 2020. gadā – 271, 2021. gadā – 2, 2022. gadā – 6, 2023. gadā – 26 gadījumi. Periodiski saslimstības pacēlumi ir saistīti ar to cilvēku skaita palielināšanos, kuri ir uzņēmīgi pret infekciju. Paplašinoties *Bordetella pertussis* izplatībai un aprites intensitātei sabiedrībā, palielinās arī inficēšanās risks zīdaiņiem, kuri vēl nav vakcinēti vai kuri nav pabeiguši primārās vakcinācijas kursu pret garo klepu, un tāpēc ir īpaši uzņēmīgi pret šo slimību, kas ir īpaši bīstama attiecīgajā vecumā. Kopš 2012. gada Latvijā ir reģistrēti četri letāli garā klepus gadījumi zīdaiņiem.

Lai uzlabotu laboratorisko diagnostiku SIA “Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca” Nacionālā mikrobioloģijas references laboratorija ir izstrādājusi rekomendācijas šīs infekcijas diagnostikai (pielikumā), kas balstītas uz Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra rekomendācijām². Rekomendācijās ir aprakstītas un noteiktas indikācijas dažādu laboratorisko metožu izmantošanai garā klepus laboratoriskajā diagnostikā (*B. pertussis* izolēšana, *B. pertussis* nukleīnskābju (DNS) noteikšana un *B. pertussis* specifiskā IgG-anti-PT noteikšana), t.sk. pāra serumu testēšanai.

Centrs aicina minētās rekomendācijas izmantot klīniskajā praksē un vērš uzmanību testa rezultātu pareizai interpretācijai, ja pacientam ir veikta seroloģiskā testēšana, nosakot specifiskās IgG-anti-PT antivielas. Diagnostiskais antivielu koncentrācijas līmenis 100 vai 125 IU/ml norāda uz nesenu pārslimotu infekciju gada laikā (ja pēc pēdējās vakcinācijas pagājuši vairāk nekā 12 mēneši). Savukārt diagnostiskais antivielu koncentrācijas līmenis no 50/62,5 IU/ml līdz zem 100 IU/ml norāda uz pārslimotu infekciju dažu pēdējo gadu laikā.

¹ Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra 2024. gada 8. maija riska novērtējums "Increase of pertussis cases in the EU/EEA": <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/increase-pertussis-cases-eueea>

² Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra 2022. gada rekomendācijas "Laboratory diagnosis and molecular surveillance of *Bordetella pertussis*": <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/bordetella-pertussis-laboratory-diagnosis-molecular-surveillance.pdf>

Sagaidām, ka minētās rekomendācijas palīdzēs uzlabot garā klepus diagnostiku atbilstoši starptautiskajiem standartiem, kā arī panāks pilnīgāku infekcijas gadījumu atklāšanu un ziņošanu³ par tiem. Tas ir īpaši svarīgi pretepidēmijas pasākumu organizēšanai infekcijas pārēkļos un epidemioloģiskās situācijas uzraudzībai.

Pielikumā: Rekomendācijas “Garā klepus laboratoriskā diagnostika”.

Direktore

Iveta Gavare

Ieva Rimšāne 67081520
ieva.rimsane@spkc.gov.lv

³ Ieteikumi ārstniecības personām un iestādēm par infekcijas slimību reģistrācija:
<https://www.spkc.gov.lv/lv/infekcijas-slimibu-registracija> un <https://www.spkc.gov.lv/lv/zinosanai-par-infekcijas-slimibu-gadjumiem>